

Stendyssevej / Glumsø

Prøvegravningsrapport

NÆM 2005:104
KUAS FOR 2003-2122-0880

Næstved Museum 2005

NÆM 2005:104 Stendyssevej / Glumsø

Prøvegravningsrapport

Glumsø By, Glumsø Sogn, Tybjerg Herred, Storstrøms Amt (tidl. Præstø).
Stednr. 05.07.04.

*Stolpehuller, gruber samt div. fyldskifter fra yngre stenalder, yngre bronzealder og germanertid.
Udgravningsleder: Mette C. Olsen.*

Indhold:

Abstract	2
Undersøgelsens forhistorie	3
Administrative data	3
Øvrige data	3
Topografi	3
Målesystem	4
Udgravningsmetode	4
Undersøgelsens resultater	6
Anlægsliste	7
Tegningsliste	12
Fundliste	13

Div. kort og oversigtsplaner
Kopi af originaltegninger (*nedsat 50%*)

Abstract

Ved prøvegravning af et ca. 50.000 m² stort areal fremkom stolpehuller, gruber og diverse andre fyldskifter (A1-A106), hvoraf flere sandsynligvis kan henføres til oldtiden. Desuden blev der fundet keramik og flint fra oldtid samt nyere tid (x100-x115). En stor del af keramikken blev fundet i gruber og udvalgte stykker kan dateres til neolitikum (x113), til yngre bronzealder (x101) samt til romertid/germanertid (x102). Derudover blev der gjort enkelte detektorfund (x16-x19).

Trods fundmaterialet synes at repræsenterer mange perioders aktiviteter, i særdeleshed når dette sammenholdes med detektorfundene fra pladsen (jf. NÆM 2004:137), var antallet af anlæg på arealet forholdsvis ringe. Årsagen hertil skal muligvis søges i en tidligere intensiv dyrkning af området.

Prøvegravningen førte til en efterfølgende egentlig udgravning i området mellem søgegrøft 6-7, hvor der fremkom et hus fra yngre romertid/germansk jernalder (jf. Stendyssevej I, NÆM 2005:104 A).

Undersøgelsens forhistorie

I forbindelse med byggemodning forud for opførelsen af et boligområde sydvest for Glumsø - mellem Nyvej og Stendyssevej - i Suså Kommune (jf. Suså Kommune, lokalplan GL.B.3.7), foretog Næstved Museum en prøveudgravning på et ca. 50.000 m² stort areal.

Topografisk set – højtbeliggende plateau nær vand - er arealet oplagt til forhistorisk aktivitet (grave og/eller bebyggelse), og der var da også allerede gjort flere væsentlige detektorfund på selve området - bl.a. forholdsvis velbevarede fibler (dragtspænder) fra jernalder og vikingetid (jf. NÆM 2004:137). Desuden er der registreret forhistorisk grav- og bebyggelsesaktivitet henholdsvis nord og syd for det pågældende lokalplansområde. Endvidere ligger der en fredet stendysse umiddelbart vest for arealet. Den forholdsvis velbevarede gravhøj blev i øvrigt samtidig med prøveudgravningen sikret med store jernbeslag, da dækstenene var knækket.

Administrative data

Bygherre og finansierende myndighed var Suså Kommune.

Undersøgelsen blev foretaget af Næstved Museum, og al originaldokumentation samt øvrige arkivalier opbevares på museet.

Øvrige data

Afgravningen ved kloaktracéerne påbegyndtes d. 17/5 2005, hele prøvegravningen (inkl. registrering mv.) sluttede d. 7/6 2005.

Udgravningen blev foretaget af stud. cand. mag. Mette C. Olsen. og stud. cand. mag. Jesper Langkilde hjalp til en enkelt dag med afrensning og registrering.

Ansvarlig leder var museumsinspektør Thomas Roland, Næstved Museum.

Vej- og kloakafgravningen blev udført af en gravko med en skovlbredde på 2 m, mens prøvegravningen (udlægningen af søgegrøfter) blev udført af en rendegraver med en skovlbredde på ca. 1,5 m.

Vejrforhold: Skiftevis sol og regn.

Topografi, terræn og undergrund

Lokalplansområdet ligger forholdsvis højt placeret på en bakke (kote 23-29) med udsigt ned til Glumsø By og Kirke mod øst og Glumsø Sø mod syd. Området er let stigende i sydvestlig retning. Østerskov og Vesterskov kan også ses tydeligt fra området. Sydvest for arealet findes et mindre moseområde med offerfund fra flere perioder. Mosearealet har formentlig tidligere hængt sammen med Glumsø Sø.

Muldlaget var generelt ret tykt ca. 50-60 cm, det blev dog tyndere i sydvestlig retning og øverst på bakketoppen i prøveudgravningsområdets sydvestligste hjørne var det ca. 40 cm tykt.

Undergrunden bestod typisk af gul til gulbrun sand med et større eller mindre islæt af ler og evt. grus. Generelt blev undergrunden mere leret jo længere man bevægede sig mod sydvest og op af bakketoppen. Overgangen mellem muldlag og undergrund var forholdsvis tydelig. Undergrunden indeholdt endvidere mange sten, også af ganske betragtelig størrelse.

Målesystem

Forløbet af kloakgravningerne og søgegrøfterne blev indmålt med håndholdt GPS (LMK (=”landmark”) 124-134, 140-156, 174-206; usikkerhed på 3-5 meter)(LMK 135-139 blev anvendt til indmåling af detektorfund). Kloakforløb og søgegrøfter er indmålt med et punkt i midten af hver ende samt undervejs, hvor det blev skønnet nødvendigt. GPS-målingerne er overført til MapInfo, hvis plot danner baggrund for oversigtsplanen (jf. bilag). Koordinatliste findes blandt originalmaterialet.

I forbindelse med udførelsen af 1:100 plantegningerne af grøftforløbene blev desuden de af landmåler (Toft & Malmskov, Næstved) udsatte og nummererede skelpinde benyttet som udgangspunkt for opmåling med metalmålebånd. Landmålerplan med placeringen af skelpinde er vedlagt som bilag (u. mål; koordinatliste findes blandt originalmaterialet). Forud for gravearbejdet havde museet videre fået en arbejdstegning med selve kloakforløbet (hovedkloak og sidekloaker). Desværre er der mellem denne og ovennævnte landmålerplan en diskrepans på godt et par procent, hvorfor tegninger med udgangspunkt i disse planer må anses for en anelse usikre.

Udgravningsmetode

Indledningsvis fulgte museet med ved afgravningen af kloaktracéerne og registrerede de relevante arkæologiske oplysninger i dette område. Herefter blev der foretaget en almindelig prøvegravning (vha. søgegrøfter) på det øvrige område.

Jordafrømningen af hoved- og sidekloaktracéerne blev foretaget med en gravemaskine med en skovlbredde på ca. 2 meter, og de relevante arkæologiske oplysninger blev registreret løbende. Herefter blev der trukket almindelige søgegrøfter ind imellem sidekloakerne i N/S-gående retning (søgegrøft 1-8 på områdets sydlige halvdel og 10-16 på områdets nordlige halvdel), og langs med hovedkloaken i Ø/V-gående retning (søgegrøft 9 på områdets nordlige halvdel). De første 6 søgegrøfter (1-6) blev udlagt med samme gravemaskine, som blev benyttet til afgravningen af kloak- og vejtracé, men til de sidste 10 søgegrøfter (7-16) blev en rende-graver med en skovlbredde på ca. 1,5 meter anvendt.

De to sidekloaker på områdets nordlige del blev ikke undersøgt arkæologisk, da det viste sig, at alle søgegrøfterne i dette område (søgegrøft 12-16) var stort set fundtomme. Det blev derfor ikke vurderet nødvendigt at anvende yderligere ressourcer i dette område.

Længst mod vest og højest på arealet lå i hovedkloaken temmelig mange forholdsvis store sten. Disse blev synlige allerede i pløjelaget og det var derfor nødvendigt at lade ca. 15-20 cm af pløjelaget blive liggende tilbage, idet det var umuligt at komme længere ned uden at skulle trække stenene op. Det blev herefter undersøgt, om der eventuelt kunne være tale om en overpløjet gravhøj/dysse, hvilket var sandsynlig, da der ligger en forholdsvis velbevaret stendysse blot 50-100 m. længere mod vest. Det var altså nødvendigt at skovle ned omkring hver enkelt sten for at undersøge, hvorvidt de lå i undergrund eller i en eller anden form for nedgravning. Fladeskovlingen tydede på, at alle sten lå i undergrund. Efterfølgende blev alle sten fjernet med rendegraver, og formodningen viste sig at være korrekt.

Kloakforløb (hoved- samt sidekloaker) og søgegrøfter blev indmålt efter udsatte landmålerpunkter og med håndholdt GPS, der er overført til MapInfo. Der er udført fladetegning i 1:100 (T1-11) af alle hoved- og sidekloaktracéer og alle søgegrøfter, bortset fra de to fundtomme 9 og 16 (jf. tegningsliste). Der blev ikke taget billeder under prøveudgravningen.

Alle anlæg er nummereret fortløbende (A1-A106) og snittet med spade. Deres karakter, fyld og størrelse findes beskrevet på oversigtsplaner overført til anlægslisten. Dræn, recente anlæg, naturlige fyldskifter og dyreaktiviteter m.v. er ikke blevet snittet eller undersøgt yderligere. Enkelte større anlæg blev snittet med rendegraver.

Fundene, som bestod af keramik, brændt ler, flint, knogle/ben og et enkelt stykke metal, blev alle hovedsageligt gjort i gruber og kan dateres fra neolitikum, til yngre bronzealder, til romertid/germanertid ligesom også enkelte skår fra sen middelalder/renæssance optrådte. Fundnummereringen begyndte med x100 og endte ved x115. Detektorfundene var alle løsfund, som blev gjort i overfladejord, og omfatter fundnumrene x16-x19 (sidstnævnte efterfølgende smidt ud). Detektorfundene er siden blevet overført til det allerede eksisterende journalnummer NÆM 2004:137, der omfatter de øvrige detektorfund fra området. Detektorfundet gjort ved LMK 138 (GPS-måling) blev smidt ud under selve prøveudgravningen (recent stykke jern). De øvrige detektorfund bestod af en bronzeklump, en klædeplombe samt et randstykke til et metalfad. Ikke nogen opsigtsvækkende fund i forhold til de relativt mange fibel- og andre metalfund gjort i området før selve prøveudgravningen. Efterfølgende er der dog ved fortsat detektoreftersøgning dukket bl.a. et polyedisk vægtlod og en urnesfibel op (jf. NÆM 2004:137).

Undersøgelsens resultater

Der blev rømmet jord af kloak- og vejtracéet (ca. 500 meter) samt udlagt 16 separate søgegrøfter af museet (i alt ca. 1000 meter), i alt blev et areal på omkring 50.000 m² prøveundersøgt. Der fremkom 106 anlæg (A1-A106) bestående af stolpehuller og gruber, hvoraf flere sandsynligvis kan henføres til oldtiden, samt diverse andre fyldskifter, hvoraf en stor del udgøres af dræn, pløjesor, dyreaktiviteter o.lign. uden arkæologisk interesse. Generelt set lå anlæggene forholdsvis spredt, og de nordøstlige søgegrøfter var så godt som fundtomme.

Kun i et enkelt område ved søgegrøft 6 fremkom der en større ansamling af anlæg, herunder flere reelle stolpehuller. I dette område (mellem Grøft 6-7) blev der efterfølgende foretaget en reel udgravning (jf. NÆM 2005:104A) og fra dette område stammer også et detektorfundet stykke smeltet bronze, der muligvis kan henføres til oldtid (x16).

Ved prøvegravningen blev der desuden fundet keramik, brændt ler, flint, knogle/ben og et enkelt stykke jern (x100-x115). Keramikken fandtes hovedsageligt i gruber og kan dateres til neolitikum (x113 med snoreornamentik, parallelle og buede linier, samt meget grove stykker op til 1 cm i tykkelse, og fine glattede skår ned til 0,5 cm i tykkelsen), yngre bronzealder (x101), romertid/germanertid (x102 med rombeformet ornamentik og udtrykt hank) og endelig var også senmiddelalder/renæssance repræsenteret (x103, et glaseret randskår).

Trods fundmaterialet synes at repræsenterer mange perioders aktiviteter, i særdeleshed når dette sammenholdes med detektorfundene fra pladsen (jf. NÆM 2004:137), var antallet af anlæg på arealet altså forbløffende ringe. De pløjesor, der flere steder sås i undergrunden, kan måske delvist forklare dette forhold, idet området må have være intensivt dyrket, og de forhistoriske anlæg derved muligvis forstyrret.

Med den efterfølgende udgravning NÆM 2005:104A anser Næstved Museum det prøvegravede areal for færdigundersøgt. De finere detektorfund fra arealet muliggør dog, at der kan være spredte grave på arealet, der ikke nødvendigvis vil være erkendt ved forundersøgelsen, hvilket man naturligvis bør være opmærksom på ved fremtidige anlægsarbejder. Ligeledes bør kommende arealer i nærheden af det aktuelle areal fortsat prøvegraves forud for jordarbejder, da de registrerede aktiviteter ligger tæt op til nærværende lokalplans grænser.

Anlægsliste

NB: Farvebeskrivelsen gulbrun om undergrund såvel som om anlæg blev bibeholdt, efter at den allerede var blevet indledt, for ikke at skabe diskontinuitet i farve- og fyldbeskrivelser. På trods af at undergrund og anlæg naturligvis ikke lignede hinanden farvemæssigt, og at det - set i bakspejlet - nok havde været mere korrekt fra begyndelsen af at beskrive undergrunden som brungul.

Hovedkloak:

A1 Større fyldskifte.

Dia.: 1,2 x 1,8 m. Dybde: 15 cm. Fyld: Gulbrun til brun, heterogent, humøst, lerblandet sand.

A2 Rundt, recent fyldskifte.

Dia.: 50 cm. Dybde: 15 cm. Fyld: Brun, homogen, muld.

A3 - A4 2 nedsivede muldklatter (pløjejord).

Dia.: 40 cm. Fyld: muld opblandet med gul undergrund (sand til lerblandet sand).

A5 - A7 3 fyldskifter, som sandsynligvis alle tilhører det samme drænforløb.

A8 Dræn med rustent jern, formentlig recent.

A9 Stolpehul.

Dia.: 40 x 50 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Gulbrun, heterogent, humøst, sand.

A10 Evt. stolpehul - dog ikke særligt dybt.

Dia.: 40 cm. Dybde: 9 cm. Fyld: Gulbrun, heterogent, humøst, sand.

A11 Dyreaktivitet.

A12 Fyldskiftet ligner en klat med gråbrun undergrundsjord (sand), som blot afviger fra den omkringliggende gule undergrund bestående af let lerblandet sand.

Dia.: 70 x 60 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Gråbrun, homogent (bortset fra flere dyregange), sand.

A13 Fyldskifte bestående af brun muld (pløjejord).

A14 Evt. stolpehul.

Dia.: 70 cm. Dybde: 16 cm. Fyld: Gråbrun til brun, homogent, humøst, lerblandet sand.

A15 Dræn, fyldt med knytneve til hovedstore sten, det samme anlæg går igen på flere tegninger.

A16 Pløjespor, muldlaget er forholdsvist tyndt på dette sted (20 - 30 cm.).

A17 En kæmpe stor sten, beliggende i gråbrun undergrundsjord (sand), som på overfladen lignede et anlæg. Stenen blev flyttet med gravko.

A18 Ovalt fyldskifte.

Dia.: 85 x 60 cm. Dybde: 12 cm. Fyld: Mørk gulbrun, homogent, humøst, sand, rødbrændt ler i fylden.

A19 Dyreaktivitet.

A20 Muldklat.

A21 Grube.

Dia.: 2,0 x 2,6 m. Dybde: 45 cm. Fyld: mørkebrun, homogent, meget humøst, let lerblandet sand, enkelte trækulsnister, få nister af rødbrændt ler, knytnevestore + en hovedstor granitsten i bunden af gruben. Granitstenen i bunden af gruben blev taget op med en gravko - den lå i undergrundsjord!
Fund: x100 (1 SS).

A22 Grube.

Dia.: 2,0 x 2,5 m. Dybde: 35 cm. Fyld: Mørk gulbrun, humøst, let leret sand.
Fund: 1 stk. flintafslag - ikke medtaget!

A23 Øverste lag af overgangen mellem muldjord og undergrund.

A24 Evt. stolpehul.

Dia.: 45 x 40 cm. Dybde: 35 cm. Fyld: Mørk gulbrun, humøst, homogent, let lerblandet sand. En hovedstor sten lå placeret ca. midt i anlæggets profil - er muligvis faldet ned, efter at stolpen er rådnet væk.

A25 Pløjespor.

Sidekloak I:

A26 Dræn, eller overgang mellem muldjord og undergrund. Ikke snittet!

Sidekloak II:

A27 Dræn.

A28 Dyreaktivitet ?

Dia.: 80 x 40 cm. Dybde: 10 cm. Fyld: Gulbrun, heterogent, let humøst, sand opblandet med undergrund (gul sand).

A29 Stor sten.

I begyndelsen så det ud til, at stenen lå i en nedgravning. Efter at den blev taget op med rende-graver, viste fyldskiftet sig dog at bestå af brun muldjord, som må være sivet ned samtidig med, at der er blevet trukket lidt i stenen i forbindelse med jordafrømningen.

Sidekloak III:**A30** Grube.

Dia.: 3,6 x 2,3 m. NB! Grubens yderste østlige kant er ikke afdækket. Dybde: 60 cm. Fyld: Gulgråbrun, homogent, humøst, let leret sand, trækulsnister og nister af brændt ler. Stor sten øverst, midt i gruben, ca. 20 cm. fra dennes bund. Stenen blev senere flyttet med rende-graver.

Fund: x101 (1 RS, 32 SS + 4 BS samt 1 stk. flintafslag).

A31 Stor sten beliggende i undergrund. Stenen blev flyttet med rende-graver.

Fund: x103. Tæt på stenen - men ikke i noget tydeligt anlæg - fremkom 1 stk. glaseret keramik, muligvis et randskår (middelalder / senere ?) som løsfund.

A32 Evt. stolpehul.

Dia.: 40 cm. Dybde: 15 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, lerblandet sand, opblandet med undergrund.

A33 Kæmpe kogestensgrube ?

Dia.: 3 m. Dybde: 80 cm. Fyld: Øverste lag (ca. 60 cm.) består af gråbrunt, humøst, homogent, sandblandet ler indeholdende trækulsnister og rødbrændt ler. Nederste lag (ca. 20 cm.), som går op langs grubens sider, består af sortbrunt (pga. trækul), humøst, sandblandet ler, med meget trækul + mange hovedstore- samt mindre ildskørnede sten.

Fund: x102 (1 RS, 3 SS med og uden ornamentik, 1 stk. hankeskår, 1 stk. brændt ler / keramikklump ?, 2 stk. flintafslag og 2 stk. flækker af flint).

A34 Kogestensgrube.

Dia.: 1,7 x 1,2 m. Dybde: 6 cm. Fyld: sortbrun (pga. trækul), heterogent, sandblandet ler, let opblandet med en gullig, leret undergrund, meget trækul, knytnevstore samt mindre ildskørnede sten.

A35 Dyreaktivitet ?

Dia.: 20 cm. Dybde: 10 cm. Fyld: Gulbrun, homogent, sandet ler.

A36 Evt. stolpehul - dog ikke særlig dybt.

Dia.: 40 cm. Dybde: 10 cm. Fyld: Gulbrun, heterogent, humøst, sandblandet ler, opblandet med undergrund, trækulsnister, nister af rødbrændt ler.

Sidekloak IV:**A37** Evt. stolpehul.

Dia.: 60 x 40. Dybde: 35 cm. Fyld: Gulbrun, heterogent, humøst, grus- og sandblandet ler, opblandet med undergrund.

A38 Evt. stolpehul - dog ikke særlig dybt.

Dia.: 30 cm. Dybde: 12 cm. Fyld: Gulbrun, heterogent, humøst, grus- og sandblandet ler, opblandet med undergrund.

A39 Nedgravet stenbunke, formentlig forholdsvis recent.

Dia.: 2,5 x 2,2 m. Dybde: 80 cm. Fyld: Mange hovedstore samt større sten + brun muld ind imellem stenene. Anlægget blev først omhyggeligt snittet i en kvart for at undersøge, at det ikke var tale om en grav, derefter blev flere sten fjernet med rende-graver.

A40 Grube + dyregang i anlæggets NV-del.

Dia.: 120 x 70 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Gulgråbrun til mørk gråbrun (pga. trækul), heterogent, humøst, sandblandet ler, trækul spredt i fylden især ned mod bunden.

A41 Kogestensgrube.

Dia.: 60 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Ildskørnede sten i toppen. Mørk gulbrun til sort (pga. trækul), humøst, sandblandet ler. Nederst i gruben findes et trækulslag på ca. 5 cm.

A42 Evt. stolpehul.

Dia.: 70 cm. Dybde: 35 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, sand- og grusblandet ler, opblandet med undergrund.

A43 Kogestensgrube.

Dia.: 40 cm. Dybde: 10 cm. Fyld: Gulsortbrun (pga. trækul), humøst, sandblandet ler, knytnevstore- samt mindre ildskørnede sten i fylden.

A44 Grube ?

Dia.: 60 x 110 cm. Dybde: 16 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, heterogent, sandblandet ler, opblandet med undergrund.

A45 Evt. stolpehul.

Dia.: 40 x 50 cm. Dybde: 15 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, heterogent, sandblandet ler, opblandet med undergrund.

A46 Kogestensgrube.

Dia.: 90 x 130 cm. Dybde: 5 cm. Fyld: Gulsortbrun (pga. trækul), heterogent, sandblandet ler, meget opblandet med undergrund, knytnevstore- samt større ildskørnede sten i fylde.

A47 Evt. stolpehul.

Dia.: 40 x 60 cm. Dybde: 30 cm. Fyld: Gulgråbrun, humøst, sandblandet ler, opblandet med undergrund, trækulsnister.

A48 Evt. stolpehul.

Dia.: 40 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Gulgråbrun, humøst, sandblandet ler, opblandet med undergrund.

A49 Grube.

Dia. 4,0 m. + mere ? Anlægget kunne ikke afgrænses tilfredsstillende i overfladen mod nord - heller ikke ved senere snitning. Dybde: 70 cm. Fyld: Gulgråbrun, homogent, humøst, sandblandet ler.

A50 Grube.

Dia.: 80 cm. Dybde: 40 cm. Fyld: Gulgråbrun, homogent - bortset fra ned mod bunden hvor opblandet med undergrund, sandblandet ler, nister af rødbrændt ler.

Fund: x109 (Ubrændt, uforarbejdet knogle).

A51 Grube ?

Dia.: 105 x 75 cm. Dybde: 25 cm. Fyld: Gulsortbrun (pga. trækul), humøst, sandblandet ler.

A52 Lille kogestensgrube oven i større grube.

Lille kogestensgrube:

Dia.: 45 cm. Dybde: 25 cm. Fyld: Gulsortbrun (pga. trækul), humøst, sandblandet ler. Meget trækul i fylde, samt en enkelt knytnevstor og ildskørnet sten øverst i dette - mindre - anlæg.

Større grube:

Dia.: 1,0 x 1,2 m. Dybde: 50 cm. Fyld: Gulgråbrun, sandblandet ler, trækulsnister. Gruben er lagdelt idet de nederste 10 cm. ændrer fyldtype; gulsortbrun (pga. trækul), sandblandet ler, meget trækul.

Søgegrøft 1:**A53** Dræn.**A54** Dræn.

A55 Stor sten i nedgravning, formentlig recent. Taget op med rendegraver.

Søgegrøft 2:**A56** Dræn.**A57** Evt. stolpehul.

Dia.: 20 cm. Dybde: 10 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, sandblandet ler, opblandet med undergrund.

Fund: x105 (1 stk. ubestemmelig, oxideret jernklump) blev fundet i undergrunds jord som løsfund.

A58 Stolpehul.

Dia.: 60 cm. Dybde: 12 cm. Fyld: Gulbrun, humøst lerblandet sand opblandet med undergrund.

Søgegrøft 3:

A 15 Dræn, fyldt med knytnevstore sten. Ikke snittet.

A59 Grube.

Dia.: 3 m. Anlæggets overflade er dog ikke fuldstændigt afdækket. Dybde: 45 cm. Fyld: Gulgråbrun, humøst, homogent, lerblandet sand, enkelte stykker trækul.

Fund: x106 (4 stk. uforarbejdet ben - muligvis tand).

Søgegrøft 4:**A60** Grube.

Dia.: 1,0 x 1,2 m. Anlæggets overflade er dog ikke fuldstændigt afdækket. Dybde: 45 cm. Fyld: Gulgråbrun, humøst, homogent, lerblandet sand. 1 stk. rødbrændt ler - ikke hjemtaget.

A61 Fyldskifte.

Dia.: 40 x 30 cm. Dybde: 5 cm. Fyld: Gulgråbrun, homogent, let lerblandet sand.

A62 Fyldskifte.

Dia.: 60 x 85 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Gulgråbrun, homogent, let lerblandet sand.

A63 Dyreaktivitet.**A64** Evt. Stolpehul.

Dia.: 50 cm. Dybde: 18 cm. Fyld: Gulgråbrun, heterogent, lerblandet sand, opblandet med undergrund.

A65 Grube.

Dia.: 1,7 x 2,4 m. Anlæggets overflade er dog ikke fuldstændigt afdækket. Dybde: 18 cm. Fyld: Gulgråbrun, homogent, let lerblandet sand.

Søgegrøft 5:**A66** Grube.

Dia.: 2,9 x 2,6 m. Dybde: 160 cm. Fyld: Gråbrun, homogent, sandblandet ler, pletter med rødbrændt ler og trækul, grundvand i bunden.

Fund: x108 (1 SS, 1 stk. brændt ler + 2 stk. uforarbejdet knogle).

A67 Grube.

Dia.: 3,2 x 3,5 m. Dybde: 50 cm. Fyld: Mørk gulgråbrun, homogent, humøst, let lerblandet sand, en enkelt klump rødbrændt ler.

Fund: x107 (1 stk. flintafslag).

A68 Fyldskifte.

Dia.: 100 x 90 cm. Dybde: 5 cm. Fyld: Gulgråbrun, humøst, let lerblandet sand.

Søgegrøft 6:

A69 Stolpehul.

Dia.: 40 x 45 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Mørk gulbrun, humøst, ler iblandet en smule sand.

A70 Evt. stolpehul.

Dia.: 30 cm. Dybde: 8 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, sandblandet ler, opblandet med rødbrun leret undergrund.

A71 Grube.

Dia.: 2,2 x 1,2 m. Dybde: 30 cm. Fyld: Gulbrun, let humøst, heterogent, sandblandet ler, opblandet med gul undergrund. Gruben er afrundet i bunden.

A72 Grube.

Dia.: 1,6 x 1,4 m. Dybde: 30 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, leret sand / sandet ler, enkelte pletter af gul undergrund. Gruben er flad i bunden.

A73 Grube.

Dia.: 1,6 x 1,4 m. Dybde: 28 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, lerblandet sand, pletter + dyregange af gul undergrund. Gruben er flad i bunden.

A74 Grube

Dia.: 90 x 100 cm. Dybde: 18 cm. Fyld: Lys gulbrun, let humøst, homogent, sandblandet ler. Gruben er flad i bunden.

A75 Stolpehul + nedgravning.

Stolpehul:

Dia.: 30 cm. Dybde: 25 cm. Fyld: Mørkere gulbrun, humøst, homogent, sandet ler.

Nedgravning:

Dia.: 30 cm. Dybde: 28 cm. Fyld: Lysere gulbrun, let humøst, sandet ler, meget opblandet med rødbrun undergrund. Keramik i bunden af fyldskiftet.

Fund: x114 (1 SS).

A76 Stolpehul.

Dia.: 40 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Gulbrun, homogent, humøst, sand- og grusblandet ler.

A77 Stolpehul.

Dia.: 50 cm. Dybde: 30 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, sand- og grusblandet ler, opblandet med rødbrun undergrund ned mod bunden.

A78 Stolpehul.

Dia.: 40 cm. Dybde: 30 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, sand- og grusblandet ler.

A79 Stolpehul.

Dia.: 40 x 50 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, sand- og grusblandet ler.

A80 Stolpehul.

Dia.: 45 x 50 cm. Dybde: 18 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, sand- og grusblandet ler.

A81 Dyreaktivitet ?

Dia.: 70 x 80 cm. Dybde: 5-10 cm. Fyld: Gulbrun, heterogent, humøst, lerblandet sand, opblandet med gul undergrundssand. Fyldskiftet er meget uregelmæssigt i bunden - sandsynligvis en dyreaktivitet.

A82 Stolpehul.

Dia.: 25 cm. Dybde: 18 cm. Fyld: Gulbrun, humøst, sandblandet ler, opblandet med rødbrun leret undergrund.

Søgegrøft 7:

A83 Evt. stolpehul.

Dia.: 30 cm. Dybde: 18 cm. Fyld: Mørk gulbrun, let humøst, sandblandet ler, enkelte trækulsnister. Fund: x111 (4 SS).

A84 Dyreaktivitet.

A85 Evt. stolpehul.

Dia.: 30 x 50 cm. Dybde: 25 cm. Fyld: Gulbrun, let humøst, lerblandet sand.

Søgegrøft 8:

A86 Evt. stolpehul.

Dia.: 40 cm. Dybde: 20 cm. Fyld: Mørk gulbrun, humøst, sandblandet ler.

A87 Fyldskifte.

Dia.: 20 cm. Dybde: 5 cm. Fyld: Mørk gulbrun, humøst, sandblandet ler.

A88 Fyldskifte.

Dia.: 20 cm. Dybde: 5 cm. Fyld: Mørk gulbrun, humøst, sandblandet ler.

A89 Evt. stolpehul.

Dia.: 40 cm. Dybde: 14 cm. Fyld: Mørk gulbrun, humøst, sandblandet ler.

A90 Stolpehul.

Dia.: 25-30 cm. Dybde: 25 cm. Fyld: Gulbrun med trækulsnister, humøst, sandblandet ler.

A91 Fyldskifte, formentlig recent. Ikke snittet!

Dia.: 40x50 cm. Fyld: Formentlig recent, da samme slags meget karakteristiske, helt lyse og lerede fyld med mange mindre kalkstykker, som i drænet længere mod syd i samme søgegrøft.

A92 Dyreaktivitet ?

Dia.: 30 cm. Dybde: 8 cm. Fyld: Gulbrun, sandblandet ler. Ligner en eventuel dyreaktivitet i bunden (uregelmæssig).

A93 Fyldskifte.

Dia.: 20 cm. Dybde: 8 cm. Fyld: Mørk gulbrun, humøst, let lerblandet sand.

A94 Formentlig dræn.

Snittet, men meget diffus afgrænsning i overfladen. Samme slags fyld som A91.

Fund: x112 (1 stk. grov, mulig skraber). I øst-kanten af Søgegrøft 8 ca. 12,7 m. fra søgegrøftens nordlige ende fandtes x112 som løsfund - sandsynligvis faldet ned fra muldjorden ovenover.

Søgegrøft 9:

3 dræn (heraf det dræn - A15, som var fyldt op med knytnevæstore sten), samt 1 dyregang.

Søgegrøft 10:

A95 Dræn, recent. Ikke snittet!

A96 Fyldskifte, recent ?

Dia.: 30x40 cm. Dybde : 5 cm. Fyld: Gråbrun, let muldblandt sand.

Fund: x110 (Ubrændt, uforarbejdet knogle).

A97 Grube / gl. vådområde ?

Dia.: 3,5x4,2 m. Diffus afgrænsning mod A96 og A98. Dybde: 85 cm. Fyld: Gråbrun, homogent, humøst, let lerblandt sand. Afrundet i profil og bund. I et snit i den yderste, nordlige del af gruben fandtes den ensartede, homogene fyld fra gruben lagdelt med gulbrun undergrund. Grundvand i bunden af gruben.

A98 Grube / gl. vådområde ?

Dia.: 3,0x2,5 m. Fyldskiftet fortsætter ind under søgegrøftens vestlige kant og er derfor større i diameter end det her angivne. Fyld: Gråbrun, homogent, humøst, sand. Muligvis er A97 og A98 to store, meget

ensartede gruber - da de begge har en afrundet profil ind mod hvert sit centrum, men da de desuden begge har en stort set ens fyld og dybde og ingen fund, samt at der står grundvand i bunden af dem begge, kunne meget også tale for at det blot drejer sig om et større, sammenhængende, gammelt vådområde. Det var ikke til at se forskel på A97 og A98 i overfladen.

Søgegrøft 11:

A99 Fyldskifte, recent.

Fyld: Glas, porcelæn, recent keramik (urtepotter). Ikke snittet!

A100 Kogestensgrube.

Dia.: 60x80 cm. Kogestensgrube er lidt større i omkreds, da den ikke blev helt afdækket. Dybde: 15 cm. Fyld: Sortbrun (pga. trækul) opblandet med gulbrun undergrund, ildskørnede sten i toppen, humøst, let lerblandt sand.

Søgegrøft 12:

A101 Grube.

Dia.: 1,7x1,4 m. Gruben er større, da den ikke blev helt af dækket. Dybde: 75 cm. Fyld: Gråbrun med gulbrune lag fra midten af profilen og ned mod bunden, bortset fra dette en meget homogen fyld, let humøst sand. Grundvand i bunden.

Søgegrøft 13:

A102 Grube.

Dia.: 2,5x2,2 m. Dybde: 60 cm. Fyld: En grube med mange hovedstore + større sten i fylden, samt et brandlag i bunden og op langs siderne. Det var i brandlaget, at hovedparten af keramikken lå placeret. Helt flad bund. Fylden var forholdsvis homogen, gulbrun til gråbrun, let lerblandt sand med mange store sten. I bunden lå et sortbrunt (pga. trækul) brandlag på ca. 5 cm., let lerblandt sand med meget trækul. Anlægget blev snittet med en rendegraver! Fund: x113 (2 poser med keramik; 2 RS, 40 SS med og uden ornamentik, 3 stk. brændt ler + 1 stk. flintafslag).

Søgegrøft 14:

A103 Fyldskifte.

Dia.: 50x60 cm. Dybde: 25 cm. Fyld: Gulbrunt sand, opblandet med gult undergrundssand.

A104 Fyldskifte, formentlig recent.

Dia.: 30 cm. Fyld: Meget lys, lysegul, med mange mindre kalkstykker i fylden (jvf. A91 og A94). Ikke snittet!

Søgegrøft 15:

A105 Aflangt fyldskifte - muligvis dyregange - med keramik og rødbrændt ler.

Dia.: 20x50 cm. Dybde: 2-10 cm. Fyld: Lys gulbrun, sand opblandet med gult undergrundssand. Meget uregelmæssig / heterogen i bund og fyld - ligner dyregange.

Fund: x115 (13 SS).

A106 Dyregang ?

Dia.: 70x25 cm. Dybde: 8 cm. Fyld: Gulbrun, heterogen, let humøst, sand opblandet med gul undergrundsjord. Uregelmæssig bund.

Søgegrøft 16:

Ca. 32 m. fra søgegrøftens nordlige ende findes et dræn.

Tegningsliste

T1	Hovedkloak, del 1. 1:100
T2	Hovedkloak, del 2. 1:100
T3	Hovedkloak, del 3. 1:100
T4	Sidekloak I. 1:100
T5	Sidekloak II. 1:100
T6	Sidekloak III. 1:100
T7	Sidekloak IV. 1:100
T8	Søgegrøft 1-3 (+9). 1:100
T9	Søgegrøft 4-6. 1:100
T10	Søgegrøft 7-8, 10-11. 1:100
T11	Søgegrøft 12-15 (+16). 1:100

Fundliste

RS = randskår, SS = sideskår, BS = bundskår

- x100: 1 SS (A21).
- x101: 1 RS, 32 SS, 4 BS - heraf kan flere skår sættes sammen + 1 stk. flintafslag (A30).
- x102: 1 RS, 1 SS med stregornamentik, 2 SS uden ornamentik, 1 stk. hankeskår, 1 stk. brændt ler / keramikklump ?, 2 stk. flintafslag + 2 stk. flinteblækker (A33).
- x103: 1 stk. muligt RS med glasering, Middelalder / senere ? (Løsfund).
- x104: Udgår
- x105: 1 stk. ubestemmelig, oxideret jernklump (Løsfund).
- x106: 4 stk. uforarbejdet ben - muligvis tand (A59).
- x107: 1 stk. flintafslag (A67).
- x108: 1 SS, 1 stk. brændt ler + 2 stk. uforarbejdet knogle (A66).
- x109: Ubrændt, uforarbejdet knogle (A50).
- x110: Ubrændt, uforarbejdet knogle (A96).
- x111: 4 SS (A83).
- x112: 1 stk. - eventuel - grov skraber (Løsfund).
- x113: 2 poser med keramik m.v. 2 RS, 4 SS med forskellig ornamentik, 36 SS uden ornamentik, 3 stk. brændt ler + 1 stk. flintafslag (A102).
- x114: 1 SS (A75).
- x115: 13 SS (A105).

Detektorfund:

- x16: Smeltet bronze, muligvis oldtid (GPS LMK 136) nu = NÆM 2004:137x16
 - x17: Klædeplombe (GPS LMK 137) nu = NÆM 2004:137x17
 - x18: Randskår til metalfad, nyere tid (GPS LMK135) nu = NÆM 2004:137x18
 - x19: Smidt ud ved efterbearbejdning (GPS LMK139).
- NB! Detektorfund gjort ved GPS LMK 138 blev smidt ud under selve prøveudgravningen.

**Kopi af originaltegninger
Nedsat 50%**